

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויגש - תש"ס - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : ויגש

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

דיני עשרה בטבת

תפלת גשמים

במוצ"ש שעבר לפרשת מקץ קיימנו בבית הכנסת 'היכל יעקב' שיעור מיוחד לנשים מטעם "אמונה" שהועבר ושודר בליון וברדיו והנושא היה מסירות נפש של האשה. בין יתר הדברים עוררנו את הנשים לתפילה על הגשמים.

הזכרתי את מאמר חז"ל בגמ' תענית כג. המספרת על אבא חלקיה ואשתו שהתפללו על הגשמים כי ראו שהרבנים שלחו שני רבנים אליהם והבינו שנשלחו כדי שהם יתפללו על עצירת גשמים.

עלו אבא חלקיה ואשתו להתפלל על הגשמים על גג הבית בטרם ידברו עם הרבנים והרבנים הרגישו בהם וראו שעב הענן התחיל מצד האשה והשמים כוסו בעבים וירדו גשמים והרבנים אמרו להם אנו יודעים שבזכות תפילתכם ירדו גשמים אבל מדוע התחיל מצד האשה? והגמרא מביאה שני נמוקים מדוע זכתה האשה שבזכותה ירדו גשמים שם בע"ב. ואנו הוספנו משמע מכאן שיש זכות מיוחדת לנשים בענין הגשם. ועל כן הצענו להתכנס היום יום ב' לכנס נשים שתתפללנה בכותל המערבי ויאמרו את התהלים של היום וכן תפלות "ועננו בורא עולם" ותפילת 'אל חי יפתח אוצרות שמים' ודבר זה פורסם ביום ראשון בערוץ 7 פעמים מספר. אולם ברוך השם, היום לאחר התפילה בבקר ירדו גשמים היום הכוונה יום שני ד' טבת תש"ס.

וזהו הזמן המעולה כמו שמסופר תענית כה שמואל הקטן שנקרא בשם זה לפי שהיה עניו גדול גזר תענית וירדו גשמים קודם הנץ החמה סבורין היו העם לומר שבחו של צבור ואמר להם שמואל הקטן שאין זה סימן ברכה והמשיל להם משל על כך לאדם שבקש דבר מהמלך ורצה לדבר עמו אמר המלך תנו לו מבוקשו מיד ולא אשמע את קולו. ושוב פעם גזר תענית וירדו גשמים לאחר שקיעת החמה כסבורים העם שזה שבחו של צבור שנשמעה תפילתם אמר להם שמואל הקטן שזה לא משובח משל לעבד המבקש פרס מרבו, אמר להם המתינו לו עד שימתקמק ויצטער ואח"כ תנו לו.

ושואלת הגמרא לדעת שמואל הקטן מתי שבחו של ציבור? והתשובה כאשר מתפללים משיב הרוח, ונושב רוח, מוריד הגשם, ויורד גשם, זה אמר שמואל הקטן בענוה שלו. כי בגמרא משמע שיש חילוק והבדל אם גזרו תענית וירדו גשמים אם לפני חצות או אחרי חצות. אם לפני חצות היום יפסיקו לצום "ולערב יתקבצו ויאמרו הלל הגדול" עיין תענית י"ט כ"ה, ש"ע תקע"ו סעי' י"א, הרמב"ם פ"א תעניות הלכה ט"ז

היינו הודו לה' כי טוב - כ"ו פסוקים. ועל כן הזכרנו שהנשים שקבעו לעצמן להתפלל תפילה לירידת גשמים שכינוס זה להם כמו תענית ומאחר ונענו בבוקר הרי שאין צורך ללכת לכותל אלא שעליהם להודות לה' ולאמר הלל הגדול, מזמור 'הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו שיש בו כ"ו פסוקים. וב"ה כן עשו הנשים ובפרט שפורסם הדבר בערוץ 7 וכן בשאר כלי התקשורת ואמרו הלל הגדול ומודים וכו' כדלהן

ברכת הודאת גשמים

במסכת ברכות נט. כתוב שמברכין "הטוב והמטיב" על ירידת גשמים, ושואלת הגמרא והלא כאשר יורדים גשמים עד שמים עליונים נוגעים בתחתונים כמו 'כחתן לקראת כלה'. אזי מברכין "מודים אנחנו לך... ואילו פינו מלא שירה כים... ברוך רוב ההודאות".

והגמרא שואלת האם רק רוב ההודאות? ומשיבה שיש לאמר "רוב ואל ההודאות".

ולמעשה יש הבדל בברכה בין מי שיש לו שדה ומי שאין לו שדה.

בשולחן ערוך רכ"א נפסקה ההלכה: "אם היו בצער עצירת גשמים וירדו גשמים מברכים עליהם אף על פי שלא ירדו עדיין כדי רביעה, משירדו כל כך שרבו על הארץ, שיעלו אבאבועות מן המטר וילכו זה לקראת זה".

ולענין הברכה, מי שאין לו שדה אומר "מודים אנחנו לך ה'... בא"י אל רוב ההודאות", מי שיש לו שדה בשותפות, מברך "הטוב והמטיב", ומי שיש לו שדה בלא שותף מברך "שהחיינו".

"אם היו בצער עצירת גשמים" - כך היה לנו עד עכשיו שיצא כסליו ולא ירדו גשמים, והיינו בצער, ואחר כך מברכין את ברכת הודאת הגשמים כשירדו גשמים.

והצער כשאין גשמים הוא כפול, ראשית צער על כך שאי ירידת גשמים מעידה שאנו לא טובים, שקויים בו "ועצר את השמים ולא יהיה מטר" וזה סימן לא טוב. ושנית, הצער על עצם אי ירידת הגשמים שיחסר מים והאדמה לא תתן את יבולה.

ועכשיו, שהתחילו גשמים לרדת, ונקוה שכך יהיה בהמשך השנה, גשמי רצון ברכה ונדבה, עלינו להודות להשי"ת, ובעז"ה בסוף השיעור נאמר עם כל משתתפי השיעור והצופים השומעים את ברכת הודאת הגשמים כמו שכתובה בסידור קול אליהו עמוד תתק"ב 902 בלי שם ומלכות ובמשך היום "הודו" בערוץ 7 וב"מורשת".

הערת המערכת: ואכן בסייעתא דשמיא, זכינו ותפילות הרב מרן הראשון לציון שליט"א עם מקהלות בית ישראל התקיימו, וירדו גשמי ברכה, והציבור ברך את ברכת "מודים" בשמחה ובטוב לבב ברוב עם ועדה עם כל קהל המאזינים והצופים.

צום עשרה בטבת

הגמרא במסכת ראש השנה י"ח ב' לומדת דין ארבע צומות

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויגש - תש"ס - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לישראל את צום עשרה בטבת ליום הקדיש הכללי לקדושי השואה למי שלא ידוע יום פטירתו או למי שאין מי שיאמר עליו קדיש.

וע"כ, מן הראוי שגם האשכנזים יכריזו ולאז דווקא בלשון ובנוסח הקבוע אצל הספרדים כדי שיזכרו לומר קדיש ביום זה וגם כדי שיזכרו לצום, שהרי גם לדעת הרמ"א אין איסור להכריז.

אכילת בשר ויין בליל התענית ובמוצאי שבת

השנה חל הצום ביום ראשון. מה יהיה דין אכילת בשר במוצאי ש"ק האם נאסור כמו בערב ט"ב או שלא דומה? וכן במוצאי הצום בלילה האם מחמירים כמו מוצאי תשעה באב או לא? דבר זה שנוי במחלוקת: הרב כה"ח ס"י תקנ"ח ס"ק ט"ז וכן בס' תקס"ד ס"ק י"ב כותב משם תשובת מהרש"ל ס"י צ"ב שלא טוב לאכול בשר ויין בליל התענית ובמוצאי התענית. והמשנה ברורה ס"י תקנ"ח ס"ק ה' כותב שאין צורך להחמיר בכך חוץ מטי' באב שהיא מדינא.

בד"כ טוב להחמיר ככה"ח, אבל השנה יש מצוה לאכול סעודה רביעית שו"ע ס"י ש' וטוב לכתחילה להדר באכילת בשר וכמובא בגמרא שבת קיט, ב שרבי אבהו היה שוחט עגל משולש לכבוד סעודה רביעית אפילו שהיה אוכל רק את הכליה. ומכיוון שאכילת הבשר היא למצוות סעודה רביעית ולא לתענוג סתם מותר גם בלילה זה.

ובענין סעודה רביעית, אף אם אינו יכול לאכול אלא עוגות או כזית פת לא יאכל בעמידה וכדומה אלא דרך כבוד בעריכת השולחן וכו' כמבואר בשו"ע ופוסקים שם.

באילו תפילות יאמר עננו

איתא בגמרא שבת כד, א: "ימים שאין בהם קרבן מוסף כגון שני וחמישי ותעניות ומעמדות וכו' ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה אומר מעין המאורע בשומע תפילה ואם לא אמר אין מחזירין אותו" מעין המאורע דידהו הוא עננו בשומע תפילה ומוסיף רש"י שם:

"ערבית לילי כניסתן ואעפ"י שאוכל ושותה כל הלילה מתפלל תפילת תענית מאחר שנכנס היום... ובתשובת הגאונים מצאתי ברייתא שנו רבותינו פעמים שאדם שרוי בתענית ואינו מתפלל ופעמים שאינו שרוי בתענית ומתפלל הא כיצד? כאן בכניסתה, כאן ביציאתה, כלומר - ליל התענית, אעפ"י שעתיד לאכול לאחר התפילה מתפלל תפילת תענית וליל מחרתו אעפ"י שעודנו בתענית, כשמתפלל תפילת ערבית אינו מתפלל תפילת תענית.

משמע מפשט הגמרא והברייתא שאומרים גם בליל תענית עננו בתפילת ערבית אפילו שאחרי זה הוא אוכל אולם הוסיף רש"י שם מדברי הגאונים שאין נוהגים לאומרו בערבית ואפילו בשחרית לא אומר היחיד עננו שמא יארע לו אונס חולי או בולמוס ויטעום כלום ונמצא שקרן בתפילתו עכ"ל רש"י והובא באוצר הגאונים של שבת כ"ד בחלק התשובות ובחלק הפירושים בשם מגילת סתרים לרב ניסים גאון וגם בתוספות שם הד"ה תעניות הובאה סברא זו והקשה ר"י היאך אדם

מהפסוק בזכריה ח' "כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה" וכו'.

צום העשירי - זה עשרה בטבת. וכותב הרמב"ם הלכות תעניות פ"ה ה"ב "ועשירי בטבת שבו סמך מלך בבל נבוכדנצר הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק".

ומקשים המפרשים - הלחם משנה, התשב"ץ ועוד, קושיה ידועה: שהרי בצום הרביעי אנו צמים ב"י? בתמוז למרות שבתנ"ך נאמר שהובקעה העיר בטי' תמוז כיון שבחורבן שני הובקעה ב"י? בו וחורבן שני חמיר לן טפי עיין לשו"ע סי' תקמ"ט סעי' ב'. וא"כ מדוע בתענית עשירי בטבת קבעו התאריך ביום של בית ראשון ולא של בית שני שהיה בתאריך אחר?

ומתרץ הלח"מ שמה שאומרים שחורבן שני חמיר לן היינו כששני התאריכים בחודש אחד אז לוקחים את התאריך של בית שני אבל בשני חודשים נפרדים לוקחים התאריך של בית ראשון.

והתשב"ץ ח"ב סי' רע"א מוסיף ומחדש שתקנת הצומות היא תקנת נביאים מימי חורבן בית ראשון ולאחר שחרב בית שני חזרה תקנה ראשונה זו למקומה אלא שהם לא קבעו יום בחודש אלא החודש בלבד. והטעם לכך כיוון שחורבן ראשון חמיר לן באמת מצד שההפסד בו היה רב יותר, שכן היה בית ראשון יתר על השני חמישה דברים: ארון ורוה"ק וכו' כדאיתא במסכת יומא דף כ"א ע"ב וגם בבית שני לא חזרו בשלמות וע"כ עיקר תקנת הצומות על בית ראשון וע"כ מתענים בעשרה בטבת דווקא. ולפי דבריו ד' תעניות הם מדברי קבלה ויש להחמיר בהם.

הכל חייביין

פסק השו"ע תק"ן א' "הכל חייבין להתענות ד' צומות הללו ואסור לפרוץ גדר" והיינו "הכל" - מגיל חיוב במצוות ולא קודם. ואמנם בדין מיניקות ומעוברות ישנה מחלוקת מר"ן ומור"ם:

לדעת הרמ"א גם מעוברות ומיניקות צריכות להתחיל לצום ואח"כ כשמרגישות צער אז יפסיקו שם בהג"ה. לדעת מנן פטורים לגמרי מן התענית חוץ מטי' באב ס"י תקנ"ד ה' ומכל מקום גם הפטורים מתענית לא יאכלו בשר ויין ושאר מעדנים אלא רק מה שצריך לקיום הגוף משנה ברורה ס"י תק"ן ס"ק ה'.

הכרזה על הצום

כתוב בשו"ע תק"ן ד' בשבת קודם לצום מכריז ש"צ הצום - חוץ מטי' באב וצום כיפור וצום פורים וסימנך אכ"ף עליו פיהו ומנהג האשכנזים שלא להכריז על שום אחד מהם.

ולאחר השואה האיומה באירופה שהושמדו ע"י הצוררים הנאצים ימ"ש ששה מליון יהודים, אנשים נשים וטף ה' יקום דמם, ועל רובם לא נודע יום פטירתם - קבעה הרבנות הראשית

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ויגש - תש"ס - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

ובשינוי השני אומרים הט"ז והגר"א שבירושלמי והרמב"ם אין המילים "לעמו ישראל" אלא רק "העונה בעת צרה" ובשו"ע כתוב העונה לעמו ישראל בעת צרה. ובשלמי ציבור הובא בכה"ח ס"ק ג' חילק בין תעניות על הגשם לדי צומות. שגשם שהוא צורך העולם כולו וע"כ אין לומר "לעמו ישראל" ובצומות על החורבן אין שיכות לאומות העולם וע"כ יש לומר "לעמו ישראל" שהוא צרתם ולא צרת אומות העולם. ועיין למש"ב שם ס"ק ס' שהעיקר "העונה בעת צרה". ומצאנו הנוסח בכמה סידורים אשכנזים, כספרדים "העונה לעמו ישראל" ובכל אופן איך שיאמר יצא ידי חובה.

עליה לתורה למי שאינו מתענה:

כתב בשו"ע תקס"ו ו': "יש מי שאומר שאין עומד לקרות בתורה בתענית ציבור מי שלא התענה ואם הכהן אינו מתענה - יצא הכהן מביהכ"ס ועומד לקרות בתורה ישראל המתענה". ולכאורה, מה הבעיה בקריאת התורה, הרי הש"צ קורא והוא צם?

אומר הט"ז ס"ק ז' הקריאה היא משום התענית וכן הברכה על הקריאה וע"כ כיון שאינו מתענה זו ברכה לבטלה! ולפיכך לא יעלה אפילו אם קראו לו לעלות וי"א שהברכה אינה משום חיוב הקריאה אלא מפני כבוד הציבור ולפיכך אם קראו לו מותר לעלות ולברך. פסק המג"א ס"ק ח' שאם קראוהו יעלה ועיין לכה"ח שם ס"ק מ"ב עד ס"ק מ"ו.

וסיכס המשנה ברורה: ס"ק כ"א "ודע בדעיבד אם קראו במנחה למי שאינו מתענה יש דעות בין הפוסקים אם יעלה וכו' וע"כ צריך לזהר מאד שלא להיות בביהכ"ס כדי שלא יקראוהו.

למשנה ברורה בשעת הדחק כשהוא ת"ח וצר לו לומר שלא מתענה מפני חילול ה' וכדוגמה - מותר לעלות. לכה"ח ס"ק מ"ד עפ"י הבית יוסף שבסי' קל"ה אפילו קראוהו לא יעלה כיון שיש בזה כעין ברכה לבטלה.

הפטרה במנחה

כתב הרמ"א ס"י תקס"ו א' "ומפטרין במנחה - דרשו". ומנהג רוב הספרדים לא להפטר בתפילת מנחה עיין שם כה"ח ס"ק י'.

וכתב הרב כה"ח ס"ק י"א אם השלישי לא בקי יפטר הלוי ואם לא יודע יפטר הכהן ואם לא יודעים יעלה ויקרא את הפטרה אחד מהקהל.

מה יהיה הדין אם העלו ספרדי לשלישי בבית הכנסת אשכנזי? כתבו הפוסקים שיכול לקרא הפטרה בברכותיה כיון שנגרר אחר הקהל שמתפלל עמו ומוציא אותם י"ח וגם יש חלק מהספרדים שכן קוראים - לפיכך מותר.

ש"צ ששכח לומר עננו

כתב בשו"ע תקס"ו א': "בתענית ציבור אומר ש"צ עננו בין גואל לרופא וכו'.

שכח והתחיל לומר "רפאנו" אם אמר "ברוך אתה" וטרם אמר

לווה תעניתו ופורע? זאת אומרת יחיד, אחר שכבר החל בתענית ואמר עננו יכול לאכול בתנאים מיוחדים באמצע היום ולהתענות יום אחר כנגדו! וא"כ נמצא שקרן בתפילתו! ואעפ"כ כתבו התוס' שם ש"צ אומר בשחרית בחזרה עננו "לפי שא"א שלא יתענה אחד מהם".

ולמעשה בשו"ע ס"י תקסה, ג' חילק בין תענית יחיד ותענית ציבור שביחיד אומרה רק במנחה. ובדי צומות גם בערבית ושחרית וכתחילת דברי רש"י ע"פ פשט הגמרא.

וכתב ע"כ הרמ"א שם: "ונהגו בכל הצומות שלא לאמרו כי אם במנחה מלבד ש"צ שאומרו שחרית כשמתפלל בקול רם". ורבי יעקב רקח בספרו הנכבד "שולחן לחם הפנים" דן באריכות במחלוקת הפוסקים בזה ע"ש.

ולמעשה בתענית צבור מיעוט קהלות הספרדים נוהגים לומר בלילה. וכולם אומרים אפילו ביחיד בשחרית ומנחה, ולדעת הרמ"א אומר היחיד עננו רק במנחה. וש"צ אומר גם בשחרית בחזרה, ולכאורה איך אומר ש"צ עננו בחזרת שחרית? ואולי יארע לו אונס ויאכל? אלא כיון שבתוך מנין המתפללים וודאי יש שצמים הרי מזכיר בשבילם תוס' שבת שם ועיין להגר"א תקס"ה ס"ק ח'.

יחיד בתפילת לחש - אם לא אמר עננו בשומע תפילה, אם כבר אמר "ברוך אתה" חוזר ואומר עננו ואם הזכיר ה"י אינו חוזר ויאמר ב"אלוקי נצור".

שינויים בנוסח עננו

ישנם כמה הבדלים בנוסח עננו בין האשכנזים לספרדים:

- א. לאשכנזים: עננו ה' עננו ביום צום תעניתנו. לספרדים: עננו אבינו עננו ביום צום התענית הזה.
- ב. לאשכנזים: בחתימת ש"צ בא"ה העונה בעת צרה. לספרדים: העונה לעמו ישראל בעת צרה.
- יש עוד כמה הבדלים קטנים ללא משמעות מיוחדת.

האם יש נפ"מ בשינויים אלו?

על השינוי הראשון כתוב בשו"ע תקס"ו ג' "אין ש"צ אומר עננו ברכה בפני עצמה אלא א"כ יש בבית הכנסת עשרה שמתענין ואפילו יש בעיר עשרה שמתענין כיון שאין בביהכ"ס עשרה שמתענין לא. וכתב הרב החיד"א בברכי יוסף אות ב' בשם מהר"ם בן חביב שבתענית ציבור די בששה או שבעה מתענים מתוך העשרה והמשנה ברורה ס"ק ד' פסק שצריך שבעה דווקא. ואנו נוהגים לפסוק כברכי יוסף הנ"ל ואפילו בששה מתענים אומר עננו.

ואם יש אפילו עשרה מתענים והש"צ עצמו לא מתענה לא יעלה, ואם אין אחר שיתפלל או בדיעבד - לא יוכל לומר "עננו ביום צום תעניתנו" שהרי אינו מתענה וכתב המשנה ברורה שיאמר בשומע תפילה "עננו ביום צום התענית הזה" ובלי חתימה ומקורו בטור ומגן אברהם ועוד. ועיין לרמ"א בסי' תקס"ה שאומרים "ביום תעניתנו" אפילו ביחיד. ועיין שם מג"א ס"ק א' וט"ז ס"ק א'.

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמַּקּוּבֵּל הָא-לְקִי
הַרְבֵּ מַרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

יגש - תש"ס - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מַרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

צומות לעתיד לבא

כתב הרמב"ם: בסוף הלכות תעניות "כל הצומות הללו עתידין ליבטל לימות המשיח. ולא עוד אלא שהם עתידיים להיות יו"ט וימי ששון ושמחה שנאמר: כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו".

ולכאורה אם יהפכו ליו"ט פשוט שיבטלו הצומות, ולמה כפל הרמב"ם שני הענינים? אלא יתכן שיהיו אז אנשים שירצו לצום לזכר הצום שקודם ימות המשיח, אומר הרמב"ם אין בזה שום טעם והם יתבטלו לגמרי וגם יהפכו לימים טובים. וכן כל מה שעושים זכר לחורבן יתבטל, אמה על אמה - נסייד מחדש וכו'.

ונשאלת השאלה - איזה סוג יו"ט הם יהיו? האם יהיה בהם איסור מלאכה או רק כחנוכה ופורים? אנו כרגע לא יודעים ונשאל את מלך המשיח בעצמו ואת משה ואהרן שיבואו עמו. אך הנקודה החשובה לנו היא איך אנו מקרבים את בואו של משיח צדקנו - זהו המשכו של הפסוק: "והאמת והשלום אהבו" לחיות חיים אמיתיים ולא לשקר ולרמות אל עצמנו ואת זולתנו וגם השלום אינו מושג אלא ע"י אמת והעולם עומד על שלשה דברים "על הדין על האמת ועל השלום" ויהי רצון שנזכה לכך בעגלא ובזמן קריב אמן ואמן.

לפני תחילת השיעור הודיעו לנו על פטירתו של הגאון הצדיק הנסתר רבי יוסף לייב זוסמן זצ"ל. היה גאון בנגלה ובנסתר ועמד תמיד בתפילה ובתחנונים בכותל המערבי על כלל ישראל והובא למנוחות בזמן השיעור וע"כ לא השתתפנו בלוי"ה. ויה"ר שיהיו דברי תורה אלו לעילוי נשמתו. יה"ר שימשיך לעמוד עלינו בתפלה תחת כסא הכבוד ולהמשיך עלינו ישועות ורחמים גדולים מן השמים ולגאולה קרובה ותהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

תשובה לשואלים :

שאלה: היכן יש לברך על טבילת כלים במקוה?

תשובה: טוב לבנות בכל מקוה אוצר מים מחוץ למקוה שיהיה פתוח תמיד ואין שום בעיה של ברכה שם.

בחדר המקוה ובחדר ההלבשה יש איסור לברך כי נחשב מקום זוהמא ומה שהתירו לנשים לברך בטבילתן משום שהן נמצאות בתוך המים ונחשב כרשות אחרת הואיל ונמוך עשרה טפחים.

וע"כ יש לצאת מחוץ לחדר, לברך שם ואח"כ מייד בשתיקה ובלא הפסק להיכנס ולטבול הכלים.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

"ה" - חוזר לעננו וחותם בה וממשיך שוב ברפאנו, ואם אמר "ה" אינו חוזר ואומרה בשומע תפלה כמו יחיד בלי חתימה עיין כה"ח סי' קי"ט ס"ק כ"ג.

שכח לאומרה גם בשומע תפילה - היחיד יאמרה באלוקי נצור והחזן מחדש כה"ח יאמרה מיד אחר "יהיו לרצון אמרי פי" הראשון וזה לגודל מעלת תפילה זו עיין שם כה"ח ס"ק כ"ח.

נשיאת כפיים בתענית

כתב בשו"ע תקס"ו ה' : "כל תענית ציבור יש בו נשיאות כפיים במנחה חוץ מביום הכיפורים". היינו שביום כיפור הכהנים נושאים כפיהם בשחרית, מוסף ונעילה אך לא במנחה ובאר מרן השו"ע סימן קכט, סעיף א שאין נשיאת כפיים במנחה משום דשכיחא שכרות באותה שעה שמא יהא הכהן שיכור שהשתכר בסעודתו ושיכור אסור בעבודה - משנה ברורה וגזרי במנחה של תענית אטו מנחת שאר ימים. אבל בתענית שאין בו נעילה הואיל ותפילת מנחה סמוך לשקיעת החמה היא דומה לתפילת נעילה ואינה מתחלפת במנחה של שאר ימים הלכך יש בה נשיאת כפיים עכ"ל השו"ע.

וכהן שעלה לדוכן במנחת יוה"כ לא מורידים אותו שו"ע שם ב' ומה יהיה דין בביהכ"ס שיש כמה כהנים ואחד עלה והשאר לא - האם צריכים השאר לצאת מביכ"י משום חשד פגם ביחוסם או לא שהרי הם לא עלו כי נהגו כדן. אלא במקרה זה הרב או הגבאי יאמרו בקול "עלית שלא כדן! ועכשיו שעלית לא תרד" ואז ממילא יוסר החשש הנ"ל משאר הכהנים ואינם צריכים לצאת.

מהו בדיוק הזמן בו מותר לשאת כפיים במנחת תענית רגילה? האשכנזים בחו"ל לא נהגו כלל לשאת כפיהם בחול אבל בארץ כתב הגר"מ טיקוצ'ינסקי בלוח אר"י שבאר"י נהגו גם האשכנזים לשאת כפיים ובירור זה שייך גם להם. מלשון השו"ע שכתב "סמוך לשקיעת החמה" משמע ככל סמוך שבהלכה והוא חצי שעה, ויוצא שיותר מחצי שעה קודם שקיעה - אין נשיאת כפיים.

אבל הרב בא"ח כתב פרשת תצוה אות כ"ג וברב פעלים ח"ד סי' ה' שאפשר להקל מפלג המנחה אבל לפני כן לא. וכן כתב בלוח ארץ ישראל להגר"מ טיקוצ'ינסקי. אבל קודם פלג המנחה אין נושאים כפיהם בשום אופן.

אכילה לפני עלות השחר

לפי השו"ע סימן תקס"ד אם קם לפני עמוד השחר ביום הצום והשנה לספרדים ע"ה 5:13 בבוקר, לאשכנזים 4:55 בבוקר אסור לאכול ולשתות א"כ עשה תנאי לפני שישן ואפילו במחשבה בלבד. ולדעת רמ"א לשתיה אין צורך בתנאי וכתבו האחרונים טוב להחמיר ולהתנות גם בשתיה. לדעת חכמי הקבלה אפילו בתנאי אין לאכול אבל לשתות לפני עמוד השחר מותר אם עשה תנאי לפני שישן.

